

Mälardalens högskola
ISB
Historia C
VT 2007

Från amatörism till professionalism

- en undersökning av utvecklingen av organisationerna hos Västerås SK och
Gideonsbergs IF efter amatörismens avskaffande 1967

Love Asplund

800113

Handledare: Christer Ericsson

Ventileringsdatum: 7/6 2007

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Metod	5
1.2.1 Metod och material	5
1.2.2 Avgränsning	6
2 Forskningsläge	7
3 Bakgrund	10
3.1 Svensk fotboll	10
4. Undersökning	11
4.1 Västerås SK 1964-1984	11
4.1.1 Västerås SK	11
4.1.2 Organisationen	11
4.1.3 Budgeten	14
4.1.4 Sponsringen	17
4.1.5 Sammanfattning	17
4.2 Gideonsbergs IF 1971-1984	18
4.2.1 Gideonsbergs IF	18
4.2.2 Organisationen	18
4.2.3 Budgeten	21
4.2.4 Sponsringen	22
4.2.5 Sammanfattning	23
5. Avslutande diskussion	24
5.1 Organisationen	25
5.2 Budgeten	27
5.3 Sponsringen	29
5.4 Sammanfattning	30
Käll- och litteraturlista	32
Bilaga 1	33

1 Inledning

I dagens samhälle går det inte att komma ifrån att pengar är ett mycket viktigt inslag. De allra flesta beslut som vi människor fattar har sin grund i vår befintliga ekonomiska situation. Givetvis avspeglar sig detta även inom idrotten, det krävs resurser för att lyckas på nästan alla nivåer. Detta är intressant eftersom idrotten under lång tid hyllade amatörismen.

Amatörismen betydde att idrott skulle utövas utan ekonomisk ersättning eller vinning samtidigt som andra regler och värderingar följdes av den aktive idrottaren. Rötterna till denna utbild står att finna i det bildnings- samt manlighetsideal som i sin tur står att finna hos den aristokratiska gentlemanen i 1700- och 1800-talets England. Det var dock svårt att tillämpa dessa regler överallt och hela tiden då mängden idrottsutövare ökade inom alla klasser och yrken. Därför reviderades dessa bestämmelser kontinuerligt.¹ 1967 valde Riksidrottsförbundet (RF) att helt eliminera amatörismens tävlingsbestämmelser och förflyttade ansvaret för fastställandet av nya bestämmelser till de olika specialiserade förbunden. Idrottens topporgan vände i och med detta beslut amatöridealet ryggen.²

Internationella fotbollsförbundet (FIFA) tillät redan 1926 viss ekonomisk ersättning när utövaren förlorade arbetsinkomst p.g.a. sin idrott. Internationella Olympiska Kommittén (IOK) utestängde därför fotbollen från de Olympiska Spelen (OS). Något som i sin tur gav att FIFA grundade en egen turnering, nämligen Världsmästerskapen (VM). Vid det första mästerskapet tilläts både professionella spelare och amatörer att delta.³

Fotbollsklubben Malmö FF var det lag som på allvar startade debatten om amatörfrågan inom den svenska fotbollen. Malmö ansåg det vara självklart att ge dess spelare viss ersättning för att de representerade föreningen på fotbollsplan. I enlighet med de amatörbestämmelser som gällde på 1930-talet blev också klubben tvångsdegraderad 1934 p.g.a. otillåten betalning till spelare. Men föreningen var snabbt på fötter igen och när amatörreglerna avskaffades var Malmö bäst förberedda och blev också den ledande föreningen inom svensk fotboll.⁴ De var även först i Sverige med att förfoga över en trupp där samtliga var professionella

¹ Wikberg (2005) s. 16-17

² Wikberg (2005) s. 254-257

³ Wikberg (2005) s. 23

⁴ Billing, Franzén och Peterson (1999) s. 121-123

fotbollspelare, d.v.s. ingen av spelarna behövde ett jobb vid sidan av planen för att överleva. Detta skedde 1989.⁵

1.1 Syfte och frågeställningar

Jag har under större delen av mitt liv varit idrottsintresserad och därmed aktiverat mig med ett antal olika idrotter, såväl på lek- som på tävlingsnivå. Glädjen har dock alltid varit i fokus även om jag i dagsläget också har idrotten som en smärre inkomstkälla. Därför förundras jag gång på gång hur olika idrottsmän kan kräva och i många fall även erhålla löner i miljonklassen för att utföra en syssla/idrott som de i grund och botten njuter av att utföra. Hur har det blivit på detta sätt?

Detta är dock en fråga som jag anser är för stor för en C-uppsats vilket innebär att jag måste finna frågor som är en smula mer lättöverskådliga. Jag ämnar därför undersöka hur två fotbollsklubbar i Västerås har påverkats av professionalismens intågande i idrotten. Västerås SK (herrar) och Gideonsbergs IF (damer) är de föreningar som jag valt att undersöka eftersom de resultatmässigt är de mest framgångsrika föreningarna i staden på herr- respektive damsidan.

Frågeställningar som jag skall försöka besvara är följande:

1. På vilka sätt förändras föreningarnas organisation när spelare och tränare börjar kosta och kräva pengar för sitt arbete?
2. Hur förändras föreningarnas budget under den undersökta perioden?
3. Hur lockades sponsorer att spendera pengar på föreningarna?

Jag kommer också att söka efter och redogöra för, samt diskutera, eventuella skillnader mellan föreningarna.

⁵ Billing, Franzén och Peterson (1999) s. 134

1.2 Metod

1.2.1 Metod och material

Anledningen till att jag valde just fotboll av alla idrotter för min undersökning är att jag tror att det finns ett stort allmänintresse för detta ämne, eftersom fotboll, om man ser till antalet licensierade spelare, är Sveriges och kanske världens största idrott. År 2006 fanns i Sverige 3266 registrerade fotbollsklubbar deltagande i fotbollsförbundets tävlingsverksamhet. Detta kan jämföras med skidåkning och innebandy, tvåa och trea på listan, som vid samma tidpunkt hade 1616 (skidor) respektive 1131 (innebandy) klubbar registrerade.⁶

Dessutom finns det ett intresse i genusproblematiseringen eftersom fotbollen är en av de idrotter där det nationella förbundet arbetat hårt för att uppnå en jämlikare status mellan damer och herrar. Man kan givetvis diskutera huruvida de har lyckats med detta men jag tycker att det skulle vara intressant att i en eventuell framtida undersökning jämföra exempelvis ekonomiska resurser och idrottsliga prestationer och resultat. Dessutom är det svårt att hitta tidigare forskning i detta ämne vilket gör mig ännu mer intresserad och motiverad.

Jag har valt att i första hand läsa protokoll från de båda föreningarnas styrelse- och årsmöten, både huvudstyrelsernas och fotbollssektionernas. Ur dessa har jag plockat ur detaljer som hjälpt mig att nå fram till mina slutsatser vilket innebär att min undersökning är av kvalitativ art. Protokollen ger en bra bild av vad som händer i föreningarna under min valda period. Jag kan naturligtvis inte veta om det som skrivits i protokollen är den absoluta sanningen eller om informationen förskönats, redigerats eller om *allt* som diskuterats på respektive möte överhuvudtaget framkommer i texterna. För att få en klarare bild över detta hade jag behövt intervjua samtliga mötesdeltagare från samtliga möten som jag refererar till i min undersökning och tiden till detta har jag helt enkelt inte haft. Jag förlitar mig därför på att verksamheten i föreningarna presenteras på ett sanningsenligt sätt i protokollen. För att komplettera har jag även använt mig av verksamhetsberättelser dock mer restriktivt då de ofta vill visa en väldigt positiv sida av föreningarnas verksamhet. Ur verksamhetsberättelserna har jag mest tittat på den ekonomiska redovisningen vilket i stort sett har varit mitt enda alternativ när det gäller budgetredovisningar.

⁶ www.svenskfotboll.se/t2svff.aspx?p=152178 7/5 2007

Vad gäller intervjuer har jag genomfört en sådan. Jag har talat med Lars-Åke Bäckström som varit tränare för båda föreningarna under den period som jag undersökt. Denna källa är helt enkelt alltför intressant och viktig för att undvika. Bäckström har ju information om klubbarna och en närhet och relation till dem som få andra jag stött på under mitt arbete. Det är dock viktigt att tänka på några saker angående den information jag fått genom denna källa. Jag intervjuade honom 2007 och han tränade VSK och GIF under 1980-talets första hälft. Är alla minnen överrensstämmande med verkligheten? Jag vet heller inte vilka känslor han hyste gentemot de båda klubbarna och vilken bild han vill förmedla till mig som frågande part. Däremot har jag funnit stöd för flera av hans svar i de dokument jag läst och anser därför att han är en relativt pålitlig källa. (För intervjufrågor se bilaga 1) Jag har även använt mig av viss information som jag hämtat från internetsidor. Detta kan naturligtvis vara vanskligt då sanningshalten i sådan information kan variera. Enligt min mening torde dock historiken jag funnit på VSK's och GIF's hemsidor stämma. Jag tror inte att någon seriös idrottsförening skulle använda sig av falsk historik då detta är något som är relativt enkelt att ta reda på. Jag har använt mig av statistik från svenska fotbollsförbundets sida och jag tror även här att de inte medvetet skulle publicera falska siffror.

1.2.2 Avgränsning

Jag har redan motiverat varför jag valt att undersöka föreningar som sysslar med idrotten fotboll samt varför VSK och GIF blev de föreningar som jag utvalde. Det hade självklart varit intressant att jämföra fler föreningar inom flera idrotter men både tid och utrymme satte stopp för detta, i alla fall denna gång. Jag har också valt att studera föreningarna under åren 1964-1984 (VSK) samt 1971-1984 (GIF). Den största anledningen till detta är att RF 1967 avskaffade amatörbestämmelserna och föreningarna fick möjlighet att betala sina spelare och ledare. Därför startade jag min undersökning med att undersöka hur saker fungerade i VSK några år tidigare än RF's beslut, för att sedan följa föreningen under 20 år framåt. Att jag startade på år 1964 och därmed slutade min undersökning 1984 är mer en slump än ett medvetet val, det viktiga var att innefatta år 1967. I GIF's fall var ju fallet så att de inte hade ett damlag före 1971 och därför kunde jag inte undersöka deras verksamhet före detta år. Att jag avslutar min forskning 1984 beror på att jag vill undersöka samma period som för VSK. Detta kan givetvis diskuteras och jag kunde naturligtvis ha undersökt GIF fram till 1991 men jag anser inte att resultatet av mitt arbete hade blivit annorlunda och därför stannade jag vid detta år, 1984.

2 Forskningsläge

Karin Wikberg studerar och analyserar i *Amatör eller professionist?* amatörfrågan inom den svenska idrottsrörelsen med tyngdpunkt på perioden 1903-1967. Texten fokuserar på Riksidrottsförbundets (RF) agerande när idrottare på olika och uppmärksammade sätt brutit mot de gällande amatörbestämmelserna men ger också en beskrivning av den svenska idrottsrörelsens ursprung och uppkomst. Wikberg utgår i sitt arbete från fyra frågeställningar. Hon vill veta vad idrottens amatörism egentligen innebar, vilka konsekvenser idrottsamatörismen fick, hur olika folkmeningar ställde sig i frågan om amatörismen samt hur idrottsrörelsen klarade av att vidmakthålla sin självständighet gentemot det omgivande samhället. Wikberg skriver att amatörfrågan var en drivkraft för att få fram en riksorganisatorisk enhet eftersom reglerna var oklara och olika tillämpade inom olika idrotter och föreningar. En central reglementering eftersöktes och RF skapades för att lyckas med detta. Ett avancerat regelsystem infördes också. De separata idrottsförbunden fortsatte dock med sina pragmatiska regeltillämpningar gällande amatöridrott vilket ledde till konflikter och diskvalificeringar. Opinionen svängde i frågan om amatörism från att före första världskriget se amatörism som ett ideal till att under mellankrigstiden inneha större förståelse för professionella inslag, dock utan att helt överge amatörismens grunder. Wikberg menar också att idrotten och dess amatörregler lyckades gå sina egna vägar mycket tack vare det interna rättsystem som skapades efter bildandet av RF.⁷

Wikbergs text är värdefull då jag får en fyllig bakgrund till övergången från amatöristiskt idrottande till professionellt. Hon är också en av få forskare som studerat och skrivit om detta ämne. I alla fall som jag funnit.

Peter Billing, Mats Franzén och Tomas Peterson jämför i boken *Vem vinner i längden?* fotbollslagen Malmö FF och Hammarby IF och deras organiserade verksamheter, då de genom historien setts som kontraster till varandra. Hammarbys verksamhet har setts som amatörmässig medan Malmö redan tidigt sköts av en professionell ledning och ses som den förening som bäst symboliserar svensk fotbolls utveckling. Trots detta återfanns båda lagen i högsta serien under 19 raka säsonger mellan 1970 och 1989. Författarna jämför organisation, spelsätt samt det omgivande samhället och redogör för skillnader och likheter mellan föreningarna. De kommer fram till att Hammarby har en styrka i och med sin kultur och

⁷ Wikberg (2005)

därmed en ekonomisk grund, framför allt genom publikintäkter. Malmö i sin tur har styrkan i sin professionalism och organisation och att denna styrka genererar i fler idrottsliga framgångar. Författarna menar dock att det finns fler likheter klubbarna emellan än skillnader.⁸

Texten kan vara intressant för mitt arbete då jag fått en bra bild av hur två framgångsrika fotbollsföreningar sköts och har sköts tidigare. Jag kan jämföra dessa organisationer med Västerås SK och Gideonsbergs IF för att se vilken förening de har mest gemensamt med, dessutom har *Vem vinner i längden?* gett mig en bra inblick i hur fotbollen utvecklats i Sverige efter att amatörbestämmelserna avskaffades. Dessutom är det den av texterna som ligger närmast mitt eget arbete.

Amasoner på planen av Jonny Hjelm är en historisk beskrivning av damfotbollen framväxt i en totalt mansdominerad idrottsrörelse under sent 1960-tal samtidigt som författaren försöker svara på varför damfotbollen växer fram just under denna tidsperiod. Hjelm anser att damfotbollens etablerande har några avgörande faktorer. Det ena är själva tidsandan. Under 60-talet startade könsrollsdebatterna på allvar, vilket ledde till att kvinnor i allmänhet i större utsträckning började arbeta utanför hemmet. Kvinnorna fick/tog mer plats i hela samhället, även i idrotten. Hjelm menar dock att damfotbollens integrering i de olika lokala klubbarna var en opolitisk kvinnokamp där kravet om idrott på samma villkor som herrarna stod i fokus. Den andra stora anledningen var de eldsjälarna som arbetade ideellt med damfotbollen. Dessa män och kvinnor gjorde ett stort arbete för att säkerställa damernas existens i föreningarna.⁹

Denna bok är bra eftersom den ger en historisk bakgrund om damernas inmarsch i svensk fotboll och då jag har tänkt göra en jämförelse mellan en herrfotbollsklubb och en damfotbollsklubb ger den en bra bild av vilka generella skillnader i förutsättningar som fanns mellan de båda könen idrottsutövning.

Christer Ericsson har i *Fotboll bandy och makt* skrivit om framgångar för ett antal bandy – och fotbollsklubbar som kommer från mindre orter och varför dessa lag har lyckats så bra i samhällen långt från storstäderna. Ericsson menar att samhällets gemenskap och närhet, såväl geografiskt som socialt, frammanade en speciell lagkänsla. Bygdernas/orternas större företag såg möjligheter med de respektive lagens framgångar och ofta var direktörerna direkt

⁸ Billing, Franzén och Peterson (1999)

⁹ Hjelm (2004)

engagerade i olika grad i föreningarna. Men även andra folkrörelser, exempelvis fackföreningar var inblandade på olika sätt. Lagen engagerade på sätt och vis hela orten.¹⁰

Jag ämnar använda Ericssons bok för att se om det vid jämförelser med de mindre föreningarna går att se likheter med Västeråsklubbarnas sätt att arbeta. Är det svårare att lyckas i en större stad?

Eftersom jag även arbetar med ett genusperspektiv har jag läst *Idrottens genus* av Håkan Larsson. I denna text har Larsson gjort en kort sammanställning av den idrotts- och genusforskning som genomförts i Sverige för att på så sätt belysa idrottens genus. Larsson vill även skapa nya ingångar och ett underlag för framtida forskning inom ämnet. Slutsatsen blir att svensk idrottsrörelse av olika anledningar har haft det svårt att utmana och bryta sig ur de befintliga könsrollerna och könsgränserna. Larsson menar att det är framförallt i lagsporter som exempelvis fotboll som manlighetsnormen cementeras. Jämställdhetsarbetet har bidragit till nya normerande bilder av manlighet och kvinnlighet, av idrottsmän och idrottskvinnor istället för att problematisera dessa. Håkan Larsson diskuterar inte sina slutsatser utan presenterar istället förslag till nya problemformuleringar för framtida forskare.¹¹

Larssons text är nyttig då den ger en tydlig bild av den tidigare forskning som gjorts inom ämnet. Den skulle också kunna leda mig vidare till andra genusforskare vid behov.

Det har således genomförts viss forskning inom mitt tänkta arbetsområde, dock inget som går lika djupt in i vad som faktiskt sägs och görs i en förening under övergången från ett amatöristiskt synsätt till ett professionellt, vilket borde ge mitt arbete ett visst nyhetsvärde. Därför har jag inte heller använt särskilt mycket av dessa texter i min diskussion. Mitt forskningsläge blir således en fyllig bakgrund och ger en bra allmänkunskap kring det jag undersöker.

¹⁰ Ericsson (2004)

¹¹ Larsson (2003)

3 Bakgrund

3.1 Svensk fotboll

Fotbollen som företeelse kom till Sverige i slutet av 1800-talet och spreds snabbt bland män i medel- och arbetarklassen. Influenserna kom främst från Danmark och England. Föreningar grundades i rask takt under de två första decennierna av 1900-talet och 1906 bildades Svenska fotbollsförbundet (SvFF). Olika varianter av nationella mästerskap spelades i Sverige sedan 1896 men det var inte förrän 1936 som den idag brukade varianten skapades, d.v.s. en nationell serie där vinnarlaget blir svenska mästare.¹²

Det förekom under åren 1917-1921 uppvisningsmatcher mellan damlag eller mellan damspelare och lag med äldre herrspelare runt om i Sverige. Detta var första gången fotbollsspelande kvinnor fick visa upp sina färdigheter inför publik. Damfotbollen som organiserad tävlingsform motarbetades dock länge av både storstädernas fotbollsförbund och media.¹³ På lokal nivå var emellertid toleransen större och både mindre föreningar och lokalpress tog damfotbollen på större allvar.¹⁴ Under 1960-talets andra hälft startades olika lokala fotbollsserier för damer på olika platser i Sverige, vilket ledde till att antalet lag och spelare ökade kvickt.¹⁵ Exempelvis fanns det år 1970 endast 728 licensierade damspelare, ett år senare hade siffran stigit till 4901. År 1972 var motsvarande siffra 9387 och ökningen fortsatte under hela 1970-talet.¹⁶ I början av detta decennium organiserades de första officiella distriktsmästerskapen och 1973 kom det första svenska mästerskapet för damer att avgöras.¹⁷ 1972 integrerades damfotbollen fullt ut i SvFF's samtliga organisationsled och kom därmed att, på pappret, bli jämställd med andra befintliga verksamheter i organisationen. Dessa var tidigare helt och hållet inriktade på herrfotbollsspelare eller seniorer, herrjuniorer och pojkfotbollsspelare.¹⁸ 1988 ändrades damfotbollens tävlingsform till att spela mästerskapet precis på samma sätt som herrarna, d.v.s. med en nationell serie.¹⁹

¹² Hjelm (2004) s. 14-16

¹³ Hjelm (2004) s. 22

¹⁴ Hjelm (2004) s. 25

¹⁵ Hjelm (2004) s. 31

¹⁶ Glanel (1984) s. 207

¹⁷ Hjelm (2004) s. 31

¹⁸ Hjelm (2004) s. 250

¹⁹ Wegerup (2005) s. 259

4 Undersökning

4.1 Västerås SK 1964 - 1984

4.1.1 Västerås SK

Västerås sportklubb grundades 29 januari år 1904 av ungdomar arbetandes på Keijers Metallfabrik i Västerås. Grenarna från starten var allmän idrott, skridsko, issegling, atletik (tyngdlyftning) och framför allt fotboll.²⁰ Under 1900-talets första hälft lades grunden för en stabil förening och man utökade sin verksamhet med exempelvis bandy. Sektioner för respektive idrott skapades men huvudstyrelsen hade ändå ett övergripande inflytande och bestämmelserätt.

4.1.2 Organisationen

Under 1950-talet började fotbollen på allvar kosta föreningen pengar och VSK tvingades vid flera tillfällen låna pengar för att klara olika utgifter, oftast i samband med matcher på bortaplan. Exempelvis redovisades 1959 ett lån på 3055 kronor för att betala för föregående års bussresor.²¹ De inkomster som redovisades kom endast från entréavgifter i samband med hemmamatcher. 1962 syns för första gången i de dokument jag funnit ersättningar till spelare. I en budgetredovisning, där endast utgifterna redovisas, står att fem icke namngivna spelare i lagets trupp erhåller traktamenten på 375 kronor under första halvåret 1962. Detta bröt inte mot reglerna då traktamenten var tillåtna inom amatörbestämmelserna. Totala utgifterna för VSK budgeteras till 21670 kronor.²² Föreningen sökte nya sätt att skaffa inkomster och framför allt lotterier av olika slag diskuterades. Organisatoriskt skedde en större förändring hösten 1966 då en ackvisitionsgrupp bildades.²³ Ackvisitionsgruppens uppgifter var att finna, ta kontakt med och ta hand om nya spelare, arbeta långsiktigt med att kartlägga spelarmaterialet samt scouta distriktet efter talanger. De skulle även i samarbete med lagledaren bestämma var laget behövde kompletteras eller förstärkas. Gruppen hade också ansvar för att skriva tydliga avtal med spelare. Dock skulle ekonomiska överenskommelser ske i samråd med huvudstyrelsen och sektionsledningen. Slutligen skulle gruppen se till att

²⁰ www.vskfotboll.nu/index.php?fot=mer&boll=his

²¹ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 11/3, 1959

²² Västerås SK´s arkiv, Budgetförslag 1:a halvåret 1962, 15/1, 1962

²³ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 20/9, 1966

övergångar till VSK skedde med lång karens, vilket innebar att spelarna kom gratis till klubben.²⁴

Under 1967 sker en del förändringar i fotbollssektionens arbetssätt. Bara i protokollen syns en stor skillnad. Diskussioner om nya spelare och diverse spelaraffärer ges en egen punkt på styrelsemöten, dessutom tas frågan om bättre PR för laget upp redan på styrelsens första möte för året.²⁵ Högre krav ställs också på spelarna. Styrelsen diskuterar bl.a. hur man ska få spelarna att inte vara borta från träningspass alltför lättvindigt.²⁶

I augusti 1967 bestämmer fotbollssektionens styrelse att det till nästkommande säsong skall tas fram ett specificerat lönesystem samt att träningsdeltagande skall bokföras bättre, för att premiera träningsflitiga spelare.²⁷ Även organisationen närmast laget skall organiseras bättre. Styrelsen vill att tränaren innan säsongen presenterar tydliga planer och riktlinjer i sitt träningsupplägg. Träningsprogrammet skall vara klart innan träningen börjar för året och det skall även finnas med moment som stärker gemenskapen och moralen i laget.²⁸

Det fanns dock även orosmoln på VSK-himlen. VSK's huvudstyrelse satsade mest på sin fotbollssektion men kraven blev därmed också större på dess representanter. 1967 tilldelades fotbollen en kraftig reprimand p.g.a. att sektionen inte skickat någon representant till styrelsemötet samt att ett skriftligt budgetförslag inte lämnats in. Styrelsen poängterade att fotbollen ges störst ekonomiska anslag.²⁹ Vid följande möte önskade fotbollssektionen anslag på 77100 kronor och de påpekade att de inte hade några tillgångar.³⁰ Huvudstyrelsen krävde även att alla spelare inom föreningen skulle skriva under ett PM där de lovade att inte tala med pressen om föreningens ekonomi eller spelarnas egna uppgörelser med föreningen.³¹ I samma protokoll går att utläsa att företaget ASEA (ABB idag) hotade att dra in sitt anslag till klubben om dess styrelse började betala övergångssummor för värvade spelare.

²⁴ Västerås SK's arkiv, Huvuduppgifter för styrelseledamöter, lagledare och funktionärer, odaterat placerat efter Huvudstyrelseprotokoll, 5/12, 1968

²⁵ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 2/1, 1967

²⁶ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 10/2, 1967

²⁷ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 21/8, 1967

²⁸ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 11/10, 1967

²⁹ Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 12/1, 1967

³⁰ Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 23/2, 1967

³¹ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 8/6, 1967

På årsmötet för året 1967 beslutades att en PR-grupp skulle bildas.³² PR-gruppens uppgifter var att utarbeta program/reklamblad, annonser och all övrig reklam, samt reklam och musik vid matcherna. De skulle också ordna för sektionen och spelarna, exempelvis samkväm, spelarmöten och fester. Slutligen skulle de även utarbeta förslag och vidtaga åtgärder för att stärka moralen och sammanhållningen i laget.³³ Huvudstyrelsen uppmanade 1968 fotbollssektionen att ta tag i frånvaro utan giltig orsak, bl. a. efter att reservlaget förlorat en match med 10-0 p.g.a. frånvarande spelare. På samma möte diskuterades möjligheterna för att värva nya spelare.³⁴ På följande möte utsågs en kommitté för att undersöka saken.³⁵

VSK's ungdomssektion skulle, efter önskemål från de olika idrottssektionerna, läggas ut under respektive idrotts sektion och därför tillsatte fotbollssektionen en ungdomsgrupp. Deras uppgift var att stärka kompetensen hos ungdomslagets spelare och ledare samt att verka för att sammanslagningen av sektionerna gick så smärtfritt som möjligt.³⁶

1978 presenterades regelrätta spelarkontrakt i verksamheten för första gången, inga summor nämndes men olika förmåner diskuterades. Exempelvis erbjöds en spelare en körkortsutbildning värd maximalt 1500 kronor.³⁷ Året därpå redovisades en helt ny inkomst, nämligen försäljningar av spelare, något som jag inte stött på tidigare i min undersökning. Styrelsen diskuterade även spelarnas värde vid framtida eventuella övergångar. Exempelvis värderades spelaren Per Bjärbo till en summa av 65000 kronor.³⁸

Det negativa ekonomiska resultatet följde med sektionen även under första hälften av 1980-talet. 1981 hölls ett extra årsmöte beroende på att personer i föreningen ville att de olika sektionerna skulle separeras från huvudstyrelsen för att stabilisera ekonomin. Inga beslut om ämnet fattades.³⁹ Som kuriosa kan tilläggas att sektionerna 1989 ombildades till specialklubbar med egen ekonomi. De var dock, och är än idag, underlydande VSK

³² Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens årsmötesprotokoll, 30/11, 1967

³³ Västerås SK's arkiv, Huvuduppgifter för styrelseledamöter, lagledare och funktionärer, odaterat, placerat efter Huvudstyrelseprotokoll, 5/12, 1968

³⁴ Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 6/5, 1968

³⁵ Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 10/6, 1968

³⁶ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 17/12, 1969

³⁷ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 14/12, 1978

³⁸ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 2/1, 1979

³⁹ Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 20/10, 1981

idrottsallians som har vissa befogenheter men deras stora uppgift är att säkerställa VSK's tradition och integritet som förening.⁴⁰

Lars-Åke Bäckström blev tränare i VSK 1981. I VSK kom Bäckström till vad han ansåg vara en svag organisation. Den tidigare tränaren Lennart "Liston" Söderberg hade levt över sektionens tillgångar och detta fick Bäckström lida för. Han menade att Liston hade varit en så stark personlighet att fotbollssektionens styrelse inte hade kunnat eller orkat stå emot hans krav och därmed tagit en hel del beslut utan att ha mandat från VSK's huvudstyrelse. Bäckström menade att Liston informellt styrde fotbollssektionen på egen hand. Detta ledde till en oro i klubben och samarbetet med styrelsen fungerade inte särskilt bra. Informationen från styrelsen nådde, enligt Bäckström, spelarna och tränaren via tidningen. Sprickor mellan styrelse och spelartruppen bildades och under Bäckströms andra år gick det så långt att spelarna hotade med att strejka då de inte fick ut sin ersättning då ekonomin skulle saneras. Ett tag var det så illa säger Bäckström att han inte ens blev inbjuden till styrelsemötena. Bäckström ansåg vidare att han inte hade något att säga till om utöver det rent sportsliga i VSK. Bäckström är medveten om att han låter väldigt negativ när han berättar om VSK men eftersom han kände sig motarbetad under hela sejouren anser han att det är svårt att svara annorlunda på mina frågor.⁴¹

4.1.3 Budgeten

Ersättningar till spelare diskuteras öppet på styrelsemötet i april 1967 för första gången enligt min undersökning. Spelarna gavs ett traktamente baserat på resultatet i matcherna de spelade. En seger var värd 50 kronor/spelare, en oavgjord tillställning gav 30kronor/spelare och en förlust gav 20 kronor/spelare. Dessutom betalades matersättning eller mat åt spelarna på lagets bortamatcher. Även reseersättning och arbetsersättning betalades ut till spelarna i truppen.⁴² Om dessa betalningar gällde samtliga spelare framgår inte av min undersökning.

VSK's huvudstyrelse ansåg att ersättningen för förlorad arbetsinkomst var en för stor utgift och de förbjuder 1967 sina undersektioner till detta.⁴³ På ett höstmöte samma år är det dags för kritik från huvudstyrelsen igen. Denna gång är det fotbollssektionens ledning som

⁴⁰ www.vskfotboll.nu/index.php?fot=mer&boll=his

⁴¹ Intervju med Lars-Åke Bäckström, 24/5, 2007

⁴² Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 10/4, 1967

⁴³ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 14/9, 1967

kritiseras: ”Med anledning av att sektionens ledning alltför ofta fattar dåligt genomtänkta beslut som ställer HS i svåra situationer beslutades att sammankalla sektionen för att informera om huvudstyrelsens syn på sektionens handel ochandel.”⁴⁴

För att undvika onödiga utgifter tackade VSK nej till spelare som krävde pengar för att skriva på för klubben. VSK hjälpte dock sina spelare med arbete om så önskades.⁴⁵

Fotbollssektionen fortsatte dock att kosta mer än de drog in. I januari 1969 räknade sektionen med att utgifterna för kommande år skulle bli 64000 kronor, sedan tillkommer kostnaden för de skor som spelarna i A- samt juniorlag fick av föreningen. Intäkterna för samma period förväntades bli endast 29500 kronor.⁴⁶ Detta år infördes ett träningspris på 200 kronor för att ytterligare uppmuntra spelarna till att träna bättre och oftare.⁴⁷

Annonserna till matchprogrammen inbringade 1969 1800 kronor och PR-gruppen meddelade att 497 program hade sålts i förköp, vilket styrelsen var nöjda med.⁴⁸ Under ett möte 1969 beslutade styrelsen att föreningen skulle utöka sin försäljning av lotter, bingobrickor och julkalendrar för att stärka fotbollssektionens svaga ekonomi.⁴⁹ 1970 utökades denna försäljning med souvenirer, exempelvis med nyckelringar prydda med VSK´s emblem. Samtidigt diskuterades andra arrangemang runt matcherna för att tjäna mer pengar till sektionen.⁵⁰ Annonsintäkterna hade detta år stigit till 145000 kronor⁵¹ och genom att ställa upp på saker utanför idrotten ökade sektionen sina intäkter från tidigare år. VSK´s ungdomar delade bl.a. ut politiska flygblad inför valet.⁵²

I fotbollens budget inför 1972 räknade man med utgifter på 230000 kronor, dessa specificeras inte i dokumenten. Inkomsterna beräknades till samma summa men delades i tre delar: *Matcher och bidrag* (30000 kronor), *Program* (3000 kronor) samt *Anslag från huvudstyrelsen* (197000 kronor).⁵³ Det är oklart var exempelvis souvenirförsäljning och annonser till programbladet går in i denna budget, möjligen går dessa intäkter till huvudföreningens kassa.

⁴⁴ Västerås SK´s arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 28/9, 1967

⁴⁵ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 21/2, 1968

⁴⁶ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 22/1, 1969

⁴⁷ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 6/2, 1969

⁴⁸ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 8/9, 1969

⁴⁹ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 17/12, 1969

⁵⁰ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 23/3, 1970

⁵¹ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 3/5, 1970

⁵² Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 17/8, 1970

⁵³ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 14/2, 1972

Jag har dock inte lyckats ta reda på detta. Vad jag vet är att souvenirverksamheten under samma år utökades med bl. a. skärmössor.⁵⁴

Matchpremien hade 1973 stigit till 60 kronor/spelare vid seger, oavgjort borta gav 40 kronor medan förlust och oavgjort på hemmaplan inte gav ett öre.⁵⁵ Enskilda spelares löner togs aldrig upp i protokollen men styrelsen bestämde att spelarna hade rätt att förhandla om en summa mellan 5-8000 kronor för ett års fotbollsspelande.⁵⁶ Lars-Åke Bäckström påpekar att spelarna aldrig behövde göra något arbete för föreningen, utöver matcher och träningar.⁵⁷ I slutet av 1974 meddelade kassören att ekonomin var kärv eftersom VSK tappat publik på två hemmamatcher då det regnade.⁵⁸ På decembermötet samma år rapporterades det att laget nästa säsong kommer att tränas av Lennart Söderberg.⁵⁹ Varför detta är intressant återkommer jag till i min diskussion. I mitten av 1975 varnade kassören för att det ekonomiska läget var ansträngt samt att sektionen skulle få svårt att klara budget.⁶⁰ Detta faktum hindrade inte sektionen från att fortsätta på den inslagna vägen och när säsongen summerades hade budgeten överskridits med, som står skrivet i protokollet: ”*rätt så mycket*”.⁶¹ Inga summor nämndes i det aktuella dokumentet.

1979 betalade VSK fotboll sammanlagt 356000 kronor i ersättning till sina spelare. Samtidigt redovisade sektionen ett underskott på 231000 kronor.⁶² Detta kan jämföras med året innan då fotbollen gick back med 184215 kronor och 61 öre.⁶³ Den sämre ekonomin följde med fotbollens verksamhet under hela 1970-talet men 1980 visade sektionen ett budgetunderskott på ”bara” 100000 kronor.⁶⁴ Kanske berodde trendbrottet på att VSK fotboll 1979 anställde en ekonomisk konsult för att få hjälp med dessa frågor.⁶⁵

⁵⁴ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 12/6, 1972

⁵⁵ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 12/3, 1973

⁵⁶ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 21/2, 1974

⁵⁷ Intervju med Lars-Åke Bäckström, 24/5, 2007

⁵⁸ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 6/11, 1974

⁵⁹ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 17/12, 1974

⁶⁰ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 18/8, 1975

⁶¹ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 15/12, 1975

⁶² Västerås SK´s arkiv, Sammandrag budget verksamhetsåret 1979, 5/2 1979

⁶³ Västerås SK´s arkiv, Balansräkning fotboll, 31/12, 1978

⁶⁴ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 23/8, 1980

⁶⁵ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 2/4, 1979

4.1.4 Sponsringen

Ett fenomen som dyker upp under 1967 i min undersökning är sponsring. *Sigma* betalade 1500 kronor till VSK fotboll i utbyte mot att laget bar träningsoveraller och reklamtröjor med tryckt reklam för företaget.⁶⁶ Det framgår dock inte av dokumentet vilken part som tagit initiativet till sponsringen.

PR-gruppens första uppgift blev att skapa ett matchprogram som skulle säljas på lagets hemmamatcher. Gruppen var även ansvarig för att skaffa annonsörer till sagda program.⁶⁷ Inkomsterna var fortfarande kraftigt bundna till lagets matcher, både hemma och borta. Exempelvis redovisades en intäkt på 6600 kronor på lagets bortamatcher.⁶⁸

4.1.5 Sammanfattning

1967 sker en del större förändringar i föreningen. Spelarersättningar diskuteras, en ackvisitionsgrupp och en PR-grupp bildas. Under de följande åren sker en professionalisering av organisationen och större krav ställs även på de spelare och ledare som finns inom VSK. Ungdomsverksamheten skärptes också till för att utbilda ungdomsspelarna för att så småningom slussa in dessa i seniorlaget. VSK fotboll hade svårt att hålla sig inom de givna ekonomiska ramarna och redovisade ofta ett negativt resultat när säsongen summerades och i och med amatörismens avskaffande ökar också sektionens omsättning. Sponsringen i VSK är oklar men klart är att PR-gruppen hade störst del i att överhuvudtaget locka eventuella sponsorer till att lämna bidrag.

⁶⁶ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 26/4, 1967

⁶⁷ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 11/1, 1968

⁶⁸ Västerås SK´s arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 12/8, 1968

4.2 Gideonsbergs IF 1971-1984

4.2.1 Gideonsbergs IF

1955 ansåg en grupp fotbollsintresserade personer i stadsdelen Gideonsberg i Västerås att det var dags att slå samman de kvarterslag som huserade i området till en organiserad fotbollsförening, Gideonsbergs Idrottsförening. En av grundarna var Sven Jonsson vars son Lars spelade i det nya laget.⁶⁹ Jag återkommer i min diskussion till varför detta är betydelsefullt. 1970 bildade föreningen en damsektion⁷⁰ och 1971 ställdes ett damlag på benen som snabbt etablerade sig som ett av landets bästa damlag. Exempelvis vann laget disktriktmästerskapet redan första säsongen, vilket var den första DM-trofén i föreningens historia.⁷¹

4.2.2 Organisationen

Både damsektionen och föreningen i stort var i behov av pengar för att kunna hålla verksamheten rullande och de stora inkomstkällorna var lotterier och bingokvällar. Därför utsågs 1971 en *lotteri och bingokommitté* för att ytterligare utöka denna verksamhet.⁷² Året därpå anställdes en konsulent för att sköta föreningens löpande administration. Denne fick också uppgiften att försöka öka föreningens medlemsantal.⁷³ 1972 anmäldes för första gången tre lag på damsidan till distriktsmästerskapsserierna, två seniorlag och ett juniorlag. Lagen hade dock svårt att få tillgång till fotbollsplaner att träna på.⁷⁴ Damerna undrade även om det fanns möjligheter att få overaller med hjälp av sponsorer.⁷⁵

1973 var annars det första året som damsektionen förde protokoll vid sina möten. Om det finns skrivelser från tidigare år har i alla fall vare sig jag eller den hjälp jag hade tillgång till funnit dessa. I detta första protokoll diskuterades åtgärder för att få så bra träningsuppslutning som möjligt. Man beslutade att alla som tränat vid minst 25 tillfällen fick vara med i en utlottning av en radio och några tröstpriser.⁷⁶ Generellt för de första protokollen är att de nästan uteslutande behandlar beslut om vem som skall göra vad i gruppen alternativt vad som

⁶⁹ www.gideonsbergsif.se

⁷⁰ Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelse 1970, s. 2

⁷¹ Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelse 1971, s. 2

⁷² Gideonsbergs IF's arkiv, Årsmötesprotokoll, 16/1, 1971

⁷³ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 22/8, 1972

⁷⁴ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 3/11, 1972

⁷⁵ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 9/12, 1972

⁷⁶ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 18/1, 1973

skall göras åt beslut tagna av huvudstyrelsen. Dessutom diskuteras problemen med träningstider och träningsplatser.

1974 började sektionen dock diskutera andra frågor som nyförvärv, särskilt det akuta behovet av en målvakt.⁷⁷ Andra saker som flitigt diskuterades var naturligtvis ekonomin och hur man kunde få in välbehövliga pengar till föreningen och sin egen sektion. För att finansiera ett träningsläger beslutades att man skulle sälja korb under valborgsfirandet på Rönby. Dessutom skulle man söka tillstånd för att sälja lotter.⁷⁸

1976 utsågs en PR-kommitté för att förbättra GIF's matcharrangemang, sponsring och liknande.⁷⁹ De jobbade samma år fram ett programblad med plats för annonser och gav som förslag att lagen skulle sälja adventskalendrar.⁸⁰ Damsektionen rapporterade att de hade jobbat in 7000 kronor, dock inte på vilket sätt det hade gjorts.⁸¹ Laget använde ofta sina intjänade pengar till att finansiera träningsläger och deltagande i olika turneringar. En sak som jag upptäcker när jag läser protokollen från mitten av 1970-talet är att damsektionens punkter hanteras före herrarna och ungdomslagen, tidigare återfanns dessa punkter längre ned på mötenas dagordning.

Frågan om ersättning för förlorad arbetsinkomst togs upp på ett av damsektionens möten i slutet av 1976 och året därpå diskuterades frågan på ett huvudstyrelsemöte. Där godkändes ett fall men frågan bordlades efter att man kommit överens om att det enskilda fallet inte skulle vara prejudicerande.⁸² Andra förfrågningar som dök upp under detta år var exempelvis önskemålet om att knyta en läkare till laget eftersom akutmottagningen tog för lång tid när eventuella skador skulle undersökas.⁸³ Damlaget hade inte någon tränare klar för 1978 och bad styrelsen om 10000 kronor att lägga på två tränare, något som styrelsen inte kunde ge besked om. Vid samma möte togs frågan om ersättning till spelare som blivit sjukskrivna p.g.a. skador upp. Damsektionen menade att föreningen skulle utbetala 3 kronor/dag till de skadade eftersom klubben underlåtit att försäkra spelarna. Styrelsen lovade att undersöka

⁷⁷ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 10/1 1974

⁷⁸ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 29/4, 1974

⁷⁹ Gideonsbergs IF's arkiv, Årsmötesprotokoll, 7/12, 1976

⁸⁰ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 9/9, 1976

⁸¹ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 16/6, 1976

⁸² Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 14/1, 1977

⁸³ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 23/8, 1977

saken. Damerna undrade även om det gick att ordna någon form av gratifikation om laget skulle vinna sin serie.⁸⁴

Huvudstyrelsen beslutade på årsmötet 1979 att damerna skulle erhålla varsitt halssmycke då de tog sig till SM-final.⁸⁵ Samma år beslutade sig damsektionen för att förlägga sitt träningsläger till Malta. GIF betalade 25000 av kostnaderna och resten fick spelarna betala/arbета ihop.⁸⁶

1981 spetsades Gideonsbergs IF's organisation ytterligare. Kommittéer utsågs för att effektivisera de olika arbetsuppgifterna. Herrfotbollen, damfotbollen, ungdomsfotbollen & föräldraföreningen, medlemsvårdande fick alla varsin grupp som jobbade med frågor som rörde dessa verksamheter. Dessutom arbetade enskilda grupper med ekonomi & budget, PR & sponsorer, bingo, material, matcher och utbildning. Varje kommitté hade en representant i huvudstyrelsen.⁸⁷

1983 blev Lars-Åke Bäckström tränare för GIF's damer. GIF grundläggande organisationen liknande VSK's, enligt Bäckström men med skillnaden att han själv hade större inflytande. Exempelvis fick han igenom vissa förslag han hade för att få lokal media att intressera sig för verksamheten. Dessutom var han rektor för fotbollsgymnasiet, vilket gjorde att han kunde handplocka spelare från olika delar av landet.⁸⁸ Detta går också att finna i protokollen. 1982 rapporterade damkommittén att nyförvärv var på gång genom fotbollsgymnasiet.⁸⁹ Året därpå tog Lars-Åke Bäckström fram kontraktförslag för elever som gick på fotbollsgymnasiet samtidigt som de spelade för GIF.⁹⁰ Bäckström etablerade även bättre kontakter med lokal media och inför säsongstart 1984 bjöd han in *Vestmanlands länstidning* (VLT), lokalradion samt tidningen *Folkbladet* till ett möte. Detta för att försöka skapa intresse för GIF's damer hos publik och sponsorer.⁹¹ Det beslutades också att GIF's damlag vid åtta tillfällen under året skulle plantera skog för att få in pengar.⁹²

⁸⁴ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 12/9, 1977

⁸⁵ Gideonsbergs IF's arkiv, Årsmötesprotokoll, 12/12, 1979

⁸⁶ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 20/12, 1979

⁸⁷ Gideonsbergs IF's arkiv, Årsmötesprotokoll, 7/12, 1981

⁸⁸ Intervju med Lars-Åke Bäckström, 24/5, 2007

⁸⁹ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 23/8, 1982

⁹⁰ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 6/10, 1983

⁹¹ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 13/3, 1984

⁹² Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 26/4, 1984

Lars-Åke Bäckström menar att han hade stor hjälp av Jan-Olov Jacobsson som var lagledare för GIF under den aktuella perioden. Han hade stor insyn i föreningen och gjorde även ett stort arbete när det gällde att finna sociala lösningar för de unga spelare som flyttade till Västerås för att gå på fotbollsgymnasiet. Inte sällan flyttade hela familjer tack vare Olovssons arbete. Kommunikationen i GIF var betydligt bättre än i VSK, möjligen p.g.a. att föreningen var mindre samt att fotbollen var den enda idrott som klubben hade i sin verksamhet. Bäckström anser att detta var styrkan i GIF. I grund och botten var det fel människor på fel positioner som föranledde situationen i VSK, skillnaden var att i Gideonsberg satt de starka personerna på rätt ställe, avslutar Bäckström.⁹³

4.2.3 Budgeten

En intressant detalj jag funnit i GIF's arkiv är att omsättningen i Gideonsbergs IF som 1970 (GIF utan damlag) hamnade på runt 60000 kronor⁹⁴ året därpå ökat till ca 80000 kronor och 1972 hade den ökat till ungefär 130000 kronor.⁹⁵ Efter denna period var skillnaderna i omsättningen inte lika markanta. Då styrelseprotokoll från 1971 helt saknas är det svårt att veta säkert vad denna ökning berodde på. Klart är i alla fall att såväl intäkter som utgifter ökade när damerna klev in på arenan.

1973 togs för första gången ersättningar upp i protokollen. Det gällde reseersättning och spelare och ledare som åkte egen bil till match gavs 2,50 kronor/mil om de åkte flera i bilen, annars fick de 2 kronor/mil. Om detta gällde både damer och herrar vet jag inte men det är tydligt att herrarna gavs större resurser. Som exempel kan ges budgeten för träningsläger under 1974. Herrarna åkte till Västergötland och lägret beräknades kosta 1540 kronor plus resa. Damerna hade sitt läger vid Rocklunda i Västerås och lägret kostade ca 300 kronor.⁹⁶

1975 ville damsektionen starta en bingosatsning i samarbete med Skultuna IF för att utöka sin redan lyckade bingoförsäljning.⁹⁷ Samma år redovisades att damernas anordnade jippo på *Lagår'n*, med loppmarknad, bollkastning och annat utfallit till största belåtenhet, inga

⁹³ Intervju med Lars-Åke Bäckström, 24/5, 2007

⁹⁴ Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelse 1970, s. 4

⁹⁵ Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelse 1972, s. 6

⁹⁶ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 11/4, 1974

⁹⁷ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 9/10 1975

summor nämns dock.⁹⁸ GIF's damsektion sökte utan inblandning från huvudstyrelsen ett bidrag från kommunen på 15000-20000 kronor.⁹⁹ Det framgår inte vad för sorts bidrag det rörde sig om, men det troligaste är aktivitetsstöd. Vidare diskuterades arbete på Lagår'n för att få in extra pengar.¹⁰⁰

Ännu en jämförelse kan vara på sin plats. GIF's herrar kostade föreningen 140000 kronor under 1977, damerna kostade 46000 kronor. Huvudstyrelsen beslutade dock att matersättning skulle utbetalas till både herrar och damer. 15 kronor/person gavs vid bortamatcher där laget åkte längre än 8 mil bort från Västerås.¹⁰¹

Frågan om förlorad arbetsersättning beslutades 1980 bli 18 kronor/timme för alla seniorer. Matersättningen ändrades till 20 kronor om platsen för match låg minst 10 mil från Västerås.¹⁰² Spelarna i damlaget fick i uppgift att sprida ut matchaffischer på så många platser som möjligt runt om i Västerås för att locka fler åskådare.¹⁰³

1981 ansåg Styrelsen att PR-gruppen borde försöka skapa roligare arrangemang kring damernas matcher för att locka fler åskådare.¹⁰⁴ Man beslutade även att utöka souvenirförsäljningen på matcherna med T-shirts, sjalar och dekaler.¹⁰⁵

4.2.4 Sponsringen

Damsektionen jobbade hårt med sponsring och hade lyckats att få sina shorts betalda av OK¹⁰⁶, dessutom jobbade de för att hitta sponsorer för matchaffischer och overaller.¹⁰⁷ Man presenterade även ett förslag på reklam på matchtröjorna, bl.a. var ICA, ASEA och OK intresserade av att synas på dräkten.¹⁰⁸ Under samma år kom damsektionens styrelse på idén att skicka ut julkort till runt 300 företag i och omkring Västerås och i samband med detta be om bidrag till verksamheten. Man skickade med inbetalningskort och eventuella bidragsgivare

⁹⁸ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 29/8, 1975

⁹⁹ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 8/9, 1977

¹⁰⁰ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 28/11, 1977

¹⁰¹ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 14/3, 1978

¹⁰² Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 16/4, 1980

¹⁰³ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 12/5, 1980

¹⁰⁴ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 16/6, 1981

¹⁰⁵ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 22/4, 1981

¹⁰⁶ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 9/5, 1978

¹⁰⁷ Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 11/12, 1978

¹⁰⁸ Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektionsprotokoll, 7/8, 1978

kunde välja mellan att köpa en matchboll för 250 kronor eller skicka in ett valfritt belopp till föreningen.¹⁰⁹

Dessutom beslutades att en person i sektionens styrelse skulle ta samt hålla kontinuerlig kontakt med företag och lägga fram förslag på olika typer av sponsring till dessa. Detta för att vidare försöka stärka föreningens och damsektionens ekonomi.¹¹⁰

1981 presenterades ett nytt reklamavtal med Löfbergs Lila och huvudstyrelsen ställde upp med ”värnsvärdningsbefrämjande åtgärder” för att få nyförvärvet Gunilla Gillberg klar för klubben.¹¹¹ Enligt Lars-Åke Bäckström hade GIF:s spelare tillåtelse av huvudstyrelsen att på egen hand skaffa sponsorer. Oftast handlade sponsringen inte om utbetalning av pengar utan istället fick laget sina shorts, träningsbollar, overaller eller skor betalda av olika sponsorer.¹¹²

4.2.5 Sammanfattning

Gideonsbergs IF:s anställer en konsulent för löpande administration samma år som damerna kommer in i bilden, dessutom startas en damsektion i föreningen. 1976 bildas en PR-grupp. Sedan dröjer det till början av 1980-talet innan organisationen spetsas till ytterligare. Föreningens omsättning får ett rejält uppsving de närmaste åren efter damsektionens bildande och damsektionen och deras spelare jobbar hårt på flera olika sätt för att hålla verksamheten igång. När det gäller sponsringsfrågan arbetade GIF med att få många att bidra med lite och man lyckades inom damsektionen ofta att låta en sponsor betala, kläder, skor eller annat för föreningen nödvändigt material.

¹⁰⁹ Gideonsbergs IF:s arkiv, Damsektionsprotokoll, 6/12, 1978

¹¹⁰ Gideonsbergs IF:s arkiv, Damsektionsprotokoll, 22/10, 1980

¹¹¹ Gideonsbergs IF:s arkiv, Huvudstyrelseprotokoll, 14/2, 1981

¹¹² Intervju med Lars-Åke Bäckström, 24/5, 2007

5 Avslutande diskussion

Det första som slår mig när jag läser sammanställningen av min undersökning är den enorma skillnaden föreningarna emellan. Västerås SK är Västerås mest anrika förening och stadsdelsföreningen Gideonsbergs IF endast hälften så gammal och har en damsektion som är ytterligare 16 år yngre. VSK har således haft betydligt mer tid på sig att bygga upp en organisation kring sitt fotbollslag. 1972 budgeterar VSK fotboll att ha utgifter på 230000 kronor¹¹³ medan hela GIF's omsättning når upp till 130000 kronor.¹¹⁴ Går det ens att jämföra dessa parter på ett rättvist sätt? Kanske inte, men jag finner det ändå intressant att göra ett försök.

Jag har funnit vissa likheter mellan de undersökta föreningarna och de två ytterligheterna inom svensk elitfotboll Malmö FF och Hammarby IF, som Billing, Franzén och Peterson skriver om i sin bok. Varken VSK eller GIF är helt och hållet jämförbar med den ena eller andra klubben men detta var nog inte heller något jag hade förväntat mig. Malmö FF strävade under perioden när amatörreglerna avskaffades efter att bli ett företag med en professionell organisation såväl som professionella spelare.¹¹⁵ Min åsikt är att VSK helt klart påverkats av detta och även om de inte uttalat har Malmö FF som en förebild finns flera likheter i hur VSK's organisation utvecklas. GIF har snarare Hammarby IF som förebild, en folkrörelse som hade ideellt arbete som grund för föreningen.¹¹⁶ En överensstämmelse finns dock mellan GIF och Malmö FF, nämligen att båda föreningarna har specialiserat sig på fotboll.¹¹⁷ Dessutom har båda föreningarna en damsektion som resultatmässigt överglänst herrarna. VSK och Hammarby IF å sin sida har satsat brett i sina organisationer, med flera idrottssektioner under en huvudförening.¹¹⁸ Den stora fördelen med detta borde vara att man som förening når ut till fler människor, vilket stärker klubbens ställning. Dessutom kan huvudstyrelsen gå in och rädda enskilda sektioner när de uppvisar minus i kassakistorna. Något som inte var ovanligt i VSK. Malmö och Hammarby kallas nu inte ytterligheter för intet och både GIF och VSK hamnar någonstans mellan dessa föreningar. Vilket som sagt kanske var förväntat. Låt oss återgå till mina frågeställningar.

¹¹³ Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens styrelseprotokoll, 14/2, 1972

¹¹⁴ Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelse 1972, s. 6

¹¹⁵ Billing, Franzén och Peterson, 1999, s. 163

¹¹⁶ Billing, Franzén och Peterson, 1999, s. 163

¹¹⁷ Billing, Franzén och Peterson, 1999, s. 46

¹¹⁸ Billing, Franzén och Peterson, 1999, s. 46

5.1 Organisationen

Min första frågeställning löd: *På vilka sätt förändras föreningarnas organisation när spelare och tränare börjar kosta och kräva pengar för sitt arbete?* När jag undersökte VSK's protokoll runt år 1967 såg jag att det faktiskt hände en hel del saker under perioden. Det stod inte utskrivet någonstans att RF detta år hade avskaffat amatörbestämmelserna men det är ändå väldigt intressant att det just under 1967 faktiskt sker större förändringar i föreningen. Bara en sådan sak att man diskuterar spelaresättning och skriver om detta i protokollet tyder på att föreningen har förstått vad RF's beslut innebär för verksamheten. Det kan givetvis ha existerat och diskuterats om olika typer av ersättningar tidigare men definitivt inte på samma öppna sätt.

Samtidigt som det blir legitimt att betala spelare och ledare skärps också kraven på dessa att agera på ett mer professionellt sätt. Träningsnärvaro blir viktigt liksom tränarens upplägg av säsongen. Detta visar att föreningen strävar efter att bli professionellare på alla nivåer i verksamheten. Spelarna får lön men måste också träna bättre och förbättra sina kunskaper, vilket är vad professionalism faktiskt innebär. Tränarens roll förändras också i och med att han måste redovisa och argumentera för sitt upplägg av säsongen och också ansvara för att spelarna ökar sina fotbollsmässiga kunskaper. En annan sak som sker i VSK's styrelserum är att övergångar diskuteras på ett annat sätt än tidigare eftersom man nu kan locka bra spelare med ersättningar. En ackvisitionsgrupp bildas också för att bl.a. finna lämpliga spelare för laget. Man försöker alltså aktivt att värva spelare för att stärka föreningens position i fotbollssverige. Detta är en stor skillnad mot tidigare då man i stort sett tagit emot de som själva hörde av sig till föreningen. Givetvis behöver klubben också få in mer pengar och frågan om sponsring aktualiseras. *Sigma* är den enda sponsorn som syns i protokollen från detta år men på årsmötet beslutas att en PR-grupp skall bildas. Detta är också en stor förändring och jag kan bara anta att detta föranleds av ett ökat behov av olika inkomster, där sponsringen borde vara en viktig del. Detta utläser jag genom de arbetsuppgifter PR-gruppen tilldelas, då jag inte kunnat finna svar i de dokument jag haft tillgång till. De skulle sköta reklam, programblad och liknande för att stärka ekonomin. Gruppen tog också fram förslag på souvenirer att sälja. Styrelsen utser alltså ett sorts arbetslag som har som största uppgift att bättra på befintliga möjligheter till att tjäna pengar samt att finna nya vägar. Hade behovet av detta inte funnits tidigare eller hade man alltid klarat sig genom anslagen från huvudstyrelsen tidigare? Det troliga svaret är nog en blandning av båda alternativen. Huvudstyrelsen

markerade flera gånger sitt missnöje med fotbollssektionen och kanske pressar de därmed sektionen till att vidtaga dessa åtgärder som jag nämnt ovan utan att det går att se i protokollen. Ett intressant beslut huvudstyrelsen tog var att spelarna måste skriva under ett PM där de lovade att inte tala med media om ekonomiska frågor som rör klubben. Varför beslutet fattades kan jag inte svara på men förmodligen är det någon som sagt några ord för mycket i en intervju med radio eller någon tidning och styrelsen ansåg att detta skadade klubben på något sätt. En sådan paragraf finns med i många kontrakt även idag, bl.a. i min egen idrott.

När VSK fotboll får ta över ungdomssektionens fotbollspelare skapar de genast en ungdomsgrupp som skall förbättra kompetensen hos ungdomsspelarna. Detta görs för att fostra spelare som slutligen kan hamna i seniorlaget. I dag kan det kännas självklart att detta är målet med föreningsverksamhet på elitnivå men 1969 var detta ett stort steg för VSK's organisation och ett viktigt val ekonomiskt. Det blir helt enkelt för dyrt i längden att värva spelare. Dessutom hade en av sponsorerna, ASEA, 1967 hotat med att dra in sitt sponsoranslag om VSK betalade transfersummor för värvade spelare. Kanske levde amatörismens värderingar kvar hos beslutsfattaren i företaget.

Året efter att damerna gör entré på Gideonsbergs scen anställer föreningen en konsulent som sköter den löpande administrationen. I övrigt förändrar inte GIF sin organisation på något särskilt sätt förutom att damsektionen arbetar med att få sin verksamhet att gå runt. 1976 skapas en PR-kommitté som dock arbetar för hela föreningen och inte bara damerna. Det dröjer ända till 1981 innan föreningen tar hjälp av olika kommittéer för att arbetet skulle bli mer effektivt. Under 1980-talets första hälft börjar GIF på allvar att arbeta ihop med fotbollsgymnasiet i Västerås för att stärka föreningens position som ett av landets främsta fotbollslag. Kanske berodde detta på att Lars-Åke Bäckström inte bara var tränare för GIF utan också rektor för fotbollsgymnasiet. Det skedde i vilket fall som helst och GIF kunde därför värva bra unga spelare utan direkt kostnad och samtidigt erbjuda dem en utbildning.

En skillnad som kanske är naturlig när det gäller en jämförelse mellan en större och en mindre förening är närheten mellan styrelser och spelargrupp, ledare inräknat. Lars-Åke Bäckström berättar om att han inte hade något att säga till om i VSK och han var inte ens inbjuden till samtliga styrelsemöten. Detta kanske inte är ovanligt i idrottsföreningar, ibland vill styrelsen diskutera tränaren och då är det inte lämpligt att han är med själv. Men Bäckström vittnar

även om dålig kommunikation mellan styrelsen och spelargruppen och att de fick reda på en del viktiga beslut via tidningen. Huruvida detta stämmer kan jag inte svara på men den bild jag fått av VSK´s fotbollssektion är inte odelat positiv. De fick ju som jag tagit upp ovan en del uppläxningar av huvudstyrelsen och de lyckades inte hundraprocentigt med ekonomin. Samtidigt vet jag inget om människorna bakom namnen i protokollen. De var förmodligen ideellt arbetande personer som gjorde sitt bästa. Kanske hamnade ibland fel person på fel plats som Bäckström påpekade. I GIF var tränaren inbjuden och nästan alltid närvarande på vartenda möte. Dessutom hade spelarna med en representant på de flesta styrelsemötena, något som jag är osäker på om VSK´s herrar hade. Frågan är om detta är vanligt överhuvudtaget. Troligen inte.

Varför valde då GIF att agera på detta sätt? Var spelarna mer engagerade i GIF än i VSK? Jag kan inte svara på detta utan jag får nöja mig med att försöka lägga fram en egen teori. Möjligen var stämningen i klubben mer familjär då det rör sig om ett mindre lag hemmahörande i en stadsdel. Kanske var det även så att de spelande kvinnorna och de övriga personer som var villiga att arbeta med det ”nya” konceptet damfotboll hade en nära relation till varandra redan innan laget startades. Jag skulle vilja påstå att detta är en trolig teori. Nu saknas ju tyvärr styrelseprotokollen från året så jag vet inte hur allt egentligen gått till men jag har svårt att tro att enstaka individer utan någon som helst relation till varandra helt plötsligt frågar en befintlig förening om de vill satsa på ett damlag i fotboll.

5.2 Budgeten

Min andra frågeställning var: *Hur förändras föreningarnas budget under den undersökta perioden?* Under hösten 1967 ansåg huvudstyrelsen i VSK att det blev för dyrt att betala ut ersättningar för förlorad arbetsinkomst och våren året därpå tackar VSK nej till spelare som vill ha en s.k. *signing fee*, en summa pengar för att skriva på för klubben. Detta tycker jag tyder på att föreningen inte varit riktigt förberedd på vad amatörismens avskaffande faktiskt innebar ekonomiskt. VSK´s fotbollssektion gick aldrig med vinst under den period jag undersökt utan redovisade alltid ett negativt resultat när säsongen summerades. Ofta begärde sektionen att under säsongen få mer anslag från huvudstyrelsen för att utgifterna blivit högre än beräknat.

Det dröjer till 1974 innan spelarnas kontrakt konkretiseras i dokumenten, då bestämmer fotbollssektionens styrelse att spelarna kan ges mellan 5000-8000 kronor/år. Spelaren får själv förhandla fram en exakt summa. Eftersom klubben inte betalade ut ersättning för förlorad arbetsinkomst kan jag bara anta att det förekommit någon form av ersättning, vit eller svart, till spelarna tidigare, utöver matchpremier. Detta förtäljer dock inte det undersökta materialet.

Budgeten för föreningen förändrades givetvis i takt med att lönekarusellen började snurra. 1972 budgeterade, som jag tagit upp ovan, VSK´s fotbollssektion med utgifter på 230000 kronor. Vad resultatet i slutet på säsongen blev vet jag inte. 1979 hade dock utgifterna när säsongen summerades hamnat på 1792000 kronor varav 356000 bestod av kontraktsbestämda spelarsättningar. Fotbollen visar detta år ett minusresultat på 231000 kronor. Vilket kan jämföras med VSK Bandy som ”endast” gick 15750 kronor minus. Förmodligen är det för att få bukt på sektionens dåliga ekonomi som gör att man anställer en konsult 1979. Året därpå blir också något bättre. Underskottet för sektionen stannar på 100000 kronor, förmodligen tack vare konsultens arbete.

Någon gång mellan 1972 och 1979 händer alltså något som gör att fotbollssektionens omsättning ökar med ganska många procent. En möjlig förklaring är Lennart ”Liston” Söderbergs intåg i föreningen. Lars-Åke Bäckström berättar om ”Liston” som en stark personlighet som var svår att argumentera mot och ofta fick sin vilja igenom. Han anställs som tränare inför säsongen 1975 och redan samma år överskrids budgeten rejält. Exakt vilka beslut som tagits och var pengarna har gått har jag inte lyckats finna svar på i det material jag arbetat med. Det har bl.a. saknats budgetredovisningar. Om det är så att Söderberg kontrakterat dyra spelare eller utlovat högre löner till befintlig trupp och sektionens styrelse godkänt detta är det svårt att sedan sänka dessa kostnader till nästkommande säsonger och förmodligen har VSK hamnat i en uppåtgående spiral. Sedan kan ”Liston” ha krävt bättre material, kläder och annat som också bidragit till de ökade utgifterna. I vilket fall som helst ökar utgifterna kraftigt under Söderbergs tid i föreningen. Sedan kan man diskutera om han ensam bär ansvaret för detta eller om det var en naturlig utveckling för en förening som ville nå till den högsta nationella serien.

När det gäller GIF har jag redan tagit upp den stora ökningen i omsättning som sker mellan åren 1970-1972. Omsättningen fortsätter sedan att öka in på 1980-talet dock inte med samma hastighet som de första åren med ett damlag. En stor skillnad mot VSK är att GIF med några

få undantag visar positiva ekonomiska resultat när verksamhetsåret sammanfattas. Kanske beror det på att de har en relativt låg omsättning men i första hand tror jag att det beror på att damlaget sköter sin ekonomi på egen hand. De jobbar extra, fixar sponsorer och betalar på så sätt de flesta utgifter sektionen faktiskt har. Detta gör inte VSK's spelare, i alla fall framgår inte detta av de dokument jag undersökt. Lars-Åke Bäckström anser att detta var en av de stora skillnaderna mellan föreningarna. När VSK skall sälja lotter eller dela ut flygblad så är det ideellt arbetande människor och inte spelarna som gör jobbet. I GIF får de oegennyttiga människor som arbetar för klubben hjälp av spelarna i laget när det behövs. Troligen var detta ett måste för att de skulle kunna utöva sin idrott och det kanske också är typiskt för en mindre förening att alla hjälps åt, inte olik den bruksanda som Christer Ericsson beskriver i sin bok. Det är säkerligen lättare att skapa en *vi-känsla* i en stadsdelsklubb än vad det är i en större förening som VSK. I en större stad som Västerås är det förmodligen också svårare att hitta sponsorer som är beredda att lägga upp en rejäl slant för en särskild förening och idrott. Fotbollen är ju inte den enda idrotten som söker sponsorstöd. Det är dock intressant att damerna får slita så mycket mer för att utöva sin idrott trots att de egentligen befinner sig på en högre nivå än herrarna i VSK. Kanske var det så att GIF's damer hade en annan inställning till sitt idrottande. Deras attityd låg förmodligen inledningsvis mer åt glädje och lek än resultat och fallet torde vara tvärtom i VSK's herrlag under samma period.

5.3 Sponsringen

Min tredje frågeställning löd: *Hur lockades sponsorer att spendera pengar på föreningarna?* Den var också den svåraste att svara på endast genom att läsa protokoll. I VSK's fall finner jag inga klara besked utöver det faktum att de skapade PR-gruppen för ändamålet att locka sponsorer för reklam i programbladet, på skyltar vid hemmamatcherna och liknande. Sedan lockades säkert sponsorer med att synas på matchstället och träningsoverallerna. Dessutom är det oklart hur eventuella sponsorpengar fördelades. Gick allt till fotbollssektionen eller hamnade en viss procent till huvudsektionen? Hamnade allt hos huvudsektionen som sedan delade ut anslag? Jag vet inte. Jag vet att huvudstyrelsen hade kontroll över många av fotbollssektionens försök att stärka ekonomin, exempelvis fick sektionen söka tillstånd för lotterier och liknande. Det troliga är att huvudstyrelsen beslutade var i verksamheten sponsorernas pengar skulle användas och det var därför de olika sektionerna ville separeras för att på egen hand locka sponsorer.

Gideonsbergs IF verkade mer jobba efter devisen: ”Många bäckar små...” En PR-grupp skapades även här men de jobbade med att försöka att få så många företag som möjligt att bidra med relativt små summor. Ett bra exempel på detta är julkorten som skickades ut tillsammans med en förfrågan om sponsring. Damsektionen var också mycket bra på att arbeta in pengar till verksamheten på sin fritid. Lars-Åke Bäckström och protokollen vittnar om exempelvis skogsplantering som en källa till extra inkomster. De arbetade också extra på Lagår'n i Skultuna. Lagår'n var och är fortfarande ett dansställe och i dessa lokaler arbetade damerna i GIF ofta för att tjäna pengar åt klubben. De fick också låna lokalen till andra aktiviteter som bingo och loppmarknader. Varför hamnade då ett kvarterslag från Västerås så ofta i Skultuna? Anledningen stavas Lars Jonsson vars far var med och startade GIF's föreningsverksamhet. Jonsson ägde under perioden Lagår'n och samarbetade gärna med föreningen, han satt till och med i damsektionens styrelse under de första tre åren. 1981 utvecklades verksamheten ytterligare när en *PR- och sponsorgrupp* bildas. Denna grupp arbetar nära sponsorerna och försöker aktivt skaffa nya genom att ge diverse företag olika typer av förslag på sponsring. De båda undersökta föreningarna arbetar i slutändan på ett liknande sätt i jakten på sponsorer även om VSK inte lika tydligt dokumenterat sitt arbete. I alla fall inte i något av de dokument jag har läst.

Gideonsbergs damer får jobba en del i motvind och det kanske får anses vara väntat med tanke på att damfotbollen under perioden var i sin linda. Men trots detta tar de snabbt en position som ett av de ledande lagen i Sverige, vilket leder fram till att laget så småningom blir föreningens största prioritet. Laget når SM-final flera gånger och vinner sitt efterlängttade SM-guld 1992.¹¹⁹ En intressant detalj är att laget som bonus för att nått SM-finalen 1979 gavs varsitt halssmycke. Frågan är om ett herrlag hade nöjt sig med ett smycke som bonus för en sådan framgång om de inte erhållit ersättning under övriga säsongen. Jag tror det inte men jag kanske bara hjälper till att cementera de befintliga könsrollerna inom idrotten, som Håkan Larsson skriver om, i och med denna åsikt.

5.4 Sammanfattning

Jag skall försöka sammanfatta mina slutsatser. VSK är en större förening och de har funnits längre än GIF. Detta innebär att de var steget före när det gällde organisatorisk utveckling. De lade ner mer pengar i sin verksamhet och även om GIF vidtog liknande åtgärder, som

¹¹⁹ www.gideonsbergsif.se

exempelvis PR-gruppen, i sin verksamhet hade VSK hela tiden ett försprång. Ett försprång som de kanske också skulle ha med tanke på föreningens ålder. Det kan vara så att GIF såg VSK som en förebild inom vissa organisatoriska detaljer, men det kan jag inte veta säkert. I budgeten ses skillnaden främst på omsättningen de respektive föreningarna redovisade. GIF gick dock oftast med plus, vilket inte VSK's fotbollssektion lyckades med. Sponsringsfrågan var svårare att finna ett tydligt svar på. Båda föreningarna hade arbetsgrupper som arbetade enbart med detta men det är svårt att få fram hur många sponsorer föreningarna hade samt hur mycket respektive sponsor bidrog med. GIF arbetade i alla fall i större utsträckning med att få många företag att bidra med smärre summor, eller att få dem att sponsra en särskild kostnad för föreningen, exempelvis matchshorts för damlaget. Jag tror att VSK satsade på större summor när de jagade sponsorer men jag kan inte vara säker på att det var så. Jag vet inte heller hur de inkommande sponsordonationerna användes inom föreningen. VSK huvudförening lyckades dock alltid gå med vinst och därmed kunde de också fylla igen de ekonomiska tomrum som fotbollssektionen skapade med sin verksamhet.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Gideonsbergs kansli Västerås:

Gideonsbergs IF's arkiv, Damsektion gamla protokoll 1973-1984.

Gideonsbergs IF's arkiv, Huvudstyrelseprotokoll 1964-1984.

Gideonsbergs IF's arkiv, Verksamhetsberättelser 1967-1990.

Västerås stadsarkiv:

Västerås SK's arkiv, Fotbollssektionens protokoll, Volym: A3:3-4.

Västerås SK's arkiv, Huvudstyrelsens protokoll, Volym: A1:6-8.

Intervju

Intervju med Lars-Åke Bäckström 25/4 2007

Tryckta källor

Internetmaterial

www.svenskfotboll.se

www.vskfotboll.nu

www.gideonsbergsif.se

Litteratur

Billing, Peter, Franzén, Mats, och Peterson, Tomas (1999), *Vem vinner i längden? Hammarby IF, Malmö FF och svensk fotboll*. Lund: Arkiv.

Ericsson, Christer (2004), *Fotboll, bandy och makt*. Stockholm: Carlssons.

Hjelm, Jonny (2004), *Amasoner på planen svensk damfotboll 1965-1980*. Umeå: Boréa.

Larsson, Håkan (2003), *Idrottens genus*. Stockholm: Lärarhögskolan.

Glanell, Thomas (red.) (1984), *80 år med svensk fotboll*. Stockholm: Svenska Fotbollförbundet.

Wegerup, Jennifer (2005), *Damelvan*. Stockholm: Forum.

Wikberg, Karin (2005), *Amatör eller professionist Studier rörande amatörfrågan i svensk tävlingsidrott 1903-1967*. Stockholm: SISU.

Bilaga 1

Intervjufrågor:

1. Vad hade du för tidigare tränarerfarenheter innan du hamnade i Västerås?
2. Hur länge tränade du respektive lag?
3. Hur stort inflytande hade du som tränare i respektive förening? Värvingar, ekonomi, organisation och dylikt?
4. Hur fungerade föreningarnas organisationer? Likheter, skillnader?
5. Hur finansierades verksamheten i föreningarna? Likheter, skillnader?
6. Vad var mest positivt/negativt med organisationerna?